

Lesson 5

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

This project is co-funded by the European Commission. This publication reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

<https://lernu.net/instruado?lang=en>

All contents of this website, in particular texts, pictures and graphics, are protected by copyright. Unless expressly stated otherwise, copyright is held by *lernu.net* and is licensed under [Creative Commons Attribution - Non-commercial - Distribution](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) under the same conditions 4.0 International license.

Table words (Correlatives)

Study the table, observing how logical it is build up: the meaning of each of the 45 words in it may be deduced from the meaning of the first element combined with the meaning of the second element. Memorize the following in particular:

	KI- question word, relative word, exclamation	TI- demonstrative word	ĈI- all-encompassing word	NENI- negating word	I- undefined word
-U individual, individual thing, individual matter	kiu who, which Asks about the identity of one out of many known people, things or matters.	tiu that one, that person Indicates one certain person, thing or matter out of several known entities.	ĉiu everyone, all of them Shows one at a time and without exception individuals of a group of people, things or matters.	neniu no one, none of them Negates the individuals of a group of people, things or matters.	iu someone, a certain Indicates an unknown or undefinable individual person, thing or matter.
-O thing	kio what "which matter, what kind of matter"	tio that "that; that matter"	ĉio everything "each matter, every kind of matter"	nenio nothing "no matter, no kind of matter"	io something "something, some matter, some kind of affair"
-A quality, type	kia what kind of "of which type, having which quality"	tia that kind of "of that type, having that quality"	ĉia every kind of "of every kind, having every quality"	nenia no kind of "of no type, having no quality"	ia some kind of "of some type, having some quality"
-EL manner, grade	kiel how "how; in which manner or to which degree"	tiel so, such, like that "in that manner or to that degree"	ĉiel in every way "in every way"	neniel in no way "in no manner" (the colloquial English "no way" might best be translated as "certe ne" although literally it means in no manner.)	iel in some way, somehow "in some manner, to some degree"
-E place	kie where "where, in which place"	tie there "there, in that place"	ĉie everywhere "everywhere, in each place, in every place"	nenie nowhere "nowhere, in no place"	ie somewhere "somewhere, in some place"
-AL cause	kial why "why, an account of what cause or motive"	tial therefore, for that reason "therefore, for that motive, because of that"	ĉial for every reason "for every cause, for every motive, because of everything"	nenial for no reason "for no reason, for no motive, for nothing"	ial for some reason "for some reason, for some motive, because of something"
-AM time, occasion (event, condition)	kiam when "when, at which time, on which occasion"	tiam then, at that time "then, at that time, on that occasion"	ĉiam always "always, at all times, each time"	neniam never "never, at no time, on no occasion"	iam once, sometime "at some time, on some occasion"
-OM quantity (emphasis of degree)	kiom how much "how much, what number of, what quantity of"	tiom that much "that much, that amount, that quantity"	ĉiom all of it "the entire amount"	neniom none of it "no kind of number, no kind of quantity, no kind of measure"	iom some amount "not very much but also not little"

-ES possession, owner (object or subject, according to context)	KI- question word, relative word, exclamation	TI- demonstrative word	Ĉi- all-encompassing word	NENI- negating word	I- undefined word
	kies whose, which one's "whose"	ties that one's, that person's "that person's"	ĉies everyone's everybody's, everyone's	nenies nobody's "nobody's, no-one's"	ies someone's someone's, somebody's

ĉ-io = everything

ĉ-iam = always

ĉ-iu = each, every, everyone

iom = a bit, somewhat, rather

ĉ-iuj = all (plural)

Certain of the words in the table may take the endings -j (plural) and -n (accusative):

- words that end in -u and -a can take the -j ending
- words that end in -o, -u, -a and -e can take the -j ending

kio = what

kion = accusative form of "what"; where "what" is the object of the verb, the Esperanto equivalent is kion

Kio estas tio? Tio estas kuko. = What's that? That's a cake.

Kion vi manĝas? Kukon mi manĝas. = What are you eating? I'm eating a cake.

kiu = who, which

Kiuj estas viaj amikoj? = Who are your friends?

Kiu staras kun li? = Who is standing with him?

Kiujn librojn vi legis? = Which books did you read?

Kiun mi vidas? = Whom do I see?

kia = what sort of

Kiaj estas ŝiaj leteroj? = What are her letters like?

Kia estas la vetero? = What is the weather like?

Kiajn fotojn vi faris? = What sort of photographs did you take?

Kian aŭton vi havas? = What sort of car have you got?

kie = where

kien = where (to)

Kie mi estas? = Where am I?

Kien vi iras? = Where are you going?

The words can be combined with prepositions:

al kiu = to whom, who to

kun kiu = with whom, who with

al tiu = to that one

inter tiuj = among those

Making comparisons

The comparative is formed with **pli**:

pli bona = better

pli granda = bigger

The superlative is formed with the word **plej** (most):

plej bona = best

plej granda = biggest

For comparison with something "than" is translated **ol**:

pli bona ol vi = better than you

With a superlative "of" is translated **el**:

la plej bona el ĉiuj = the best of all

The article **la** is obligatory before **plej** in the superlative of adjectives.

The words **pli** and **plej** are also used with adverbs. The rules are the same as for adjectives with one difference: there is **nda** in before **plej**.

pli rapide = more quickly

plej rapide = most quickly

dum

The word **dum** denotes duration and is both a preposition ("during") and a conjunction ("while"):

Li sidas dum la manĝo. = He sits during the meal.

Ŝi skribas dum li legas. = She writes while he reads.

ĉi

The particle **ĉi** is used with ti-correlatives to show nearness:

tie = there (in that place)

tiu = that one

tiu ĉi / ĉi tiu = this one

tie ĉi / ĉi tie = here

-ind-

The suffix **-ind-** means "worth -ing" or "worthy":

aŭskultinda = worth listening to

leginda = worth reading

bedaŭrinde = unfortunately (literally: regret-worthy)

nedankinde = you are welcome, polite reply to dankon (literally: not-thank-worthy)

kioma?

The question word **kioma** is used when one asks about the time on the clock:

Kioma horo estas? = What time is it?

▼ Block 19 (sessions 37-38)

Learning goals

- learn how to compare in Esperanto (comparative, superlative)
- repeat the already known words, which belong to comparatives (**kiu**, **tia**, **tie** etc.)

Required didactic materials

- Computer for playing audio

Preparation

- Audios **1, 2, 3**
- Copies of **M1**
- Copies of **M2**
- Exercise **M3**
- Copies of **M4**
- Copies of **M5**

New words

sinjoro = gentlemen, mister

horo = hour

vendi = to sell

komenci = to begin

aŭto = car

pli = more, -er (comparative)

plaĉi = to please, to be pleasing

ol = than

la plej = the most, superlative in Esperanto

ĉi = the particle that makes "that" into "this"; it is used with with TI- correlatives to show nearness

aŭskulti = to listen to

pli ol = more than

forgesi = to forget

plej el = most of

helpi = to help

Activity plan

10 min Hand out **M1** and listen to Audio **1**. Read and translate it together. Ask pupils to each read two sentences and to translate them again. When they come to the end of the text, they start from the beginning, this time without translation. The teacher only assists with the correct pronunciation and helps with the translation, if necessary.

Help pupils with the translation of phrases containing the comparative and superlative: **la plej bona el, pli rapida ol ...**

5 min Non-linguistic recreational game

20 min Hand out Dialog **M2**.

Divide pupils into pairs and ask them to read the dialog and to try to translate it. Ask one pair to read the dialog out loud and to translate it, line by line. Help with the translation, if necessary. Then ask this pair to act out the dialog, without translating it again. If there is time, you can ask other pairs to act out the dialog.

Explain that adjectives and adverbs in the 2nd and 3rd degree don't change and that we only have to add **pli** or **plej** (**bona** – **pli bona, plej bona, bone** – **pli bone, plej bone**).

10 min Break

20 min Hand out **M3**. Divide pupils into groups of 3 or 4. Each group matches the expressions with correlatives. You can make a game – the fastest group wins.

Make pupils aware of the fact, that the titles in the table are only slightly different from each other, for example **kiu – tiu**, etc. Pupils should note the similarity between the words in each pair. The reason for this fact will be explained in detail in the next blocks.

5 min Non-linguistic recreational game

10 min Hand out **M4**. Ask pupils to translate the song and sing it together 2-3 times.

Assign homework

Nova aŭto (1-a parto)

Sinjoro Rapid, amiko de Marko, eniris vendejon de aŭtoj. Tie li vidas belan sinjorinon, kiu plaĉas al li. Vendisto venas al li. Sinjoro Rapid demandas:

- Kiu aŭto estas la plej bona?
- Tiu ĉi estas la plej bona el ĉiuj.
- Ĉu ĝi estas rapida?
- Ĝi estas pli rapida ol aliaj.

M2 Dialog

- A** Mi aŭdis ke vi volas novan aŭton. Ĉu estas vero?
- B** Jes, mia aŭto estas malnova kaj malbona.
- A** Ĉi tie estas aŭtovendejo. Kiu aŭto plej multe plaĉas al vi?
- B** Tiu ĉi. Ĝi estas pli bona ol mia.
- A** Ho, 20 000 eŭroj! Multekosta!
- B** Mi ne havas sufiĉan monon por ĝi. Mi aĉetos iun malpli koston.
- A** Sed ĝi estas tre rapida.
- B** Mi ne devas havi la plej rapidan aŭton el ĉiuj.
- A** Ĉu vi ne ŝatas vojaĝi pli rapide ol aliaj?
- B** Ne. Mi ne volas akcidenton.

M3 Exercise

Put the expressions in the right group: *vendisto, forta, riĉa, la plej bona, lingvo, en vendejo, pli bela, en la hejmo de Marko, aŭto, en sportejo, domo, kafo, sur tablo, amiko, en nia lernoĉambro, en via lernolibro, kelnero, sur papero, kuko, Marko, malpli granda, sinjorino, vizaĝo, malvarma, letero, sportisto, frato, pli rapida.*

Kiu? Tiu!	Kie? Tie!	Kio? Tio!	Kia? Tia!

Solution:

Kiu? Tiu!	Kie? Tie!	Kio? Tio!	Kia? Tia!
Marko	en vendejo	aŭto	forta
vendisto	sur tablo	kafo	pli rapida
sinjorino	en via lernolibro	kuko	la plej bona
amiko	en sportejo	letero	pli bela
kelnero	sur papero	vizaĝo	riĉa
frato	en la hejmo de Marko	domo	malpli granda
sportisto	en nia lernoĉambro	lingvo	malvarma

M5 Song

Make sentences from the words bellow. You may add other words.

ion - diri - volas

→

Mi volas diri ion.

libroj - plaĉas - tiuj

→

amikon - kian - volas

→

aŭto - tiu ĉi - rapide

→

forgesis - Marko - ion

→

iras - lernantoj - kien

→

Create sentences on the computer. Create 5 sentences every day - translate and write down if the sentence is correct.

M6 Homework

- A** Kion vi faras dum la tago?
B Je la sepa horo kaj tridek minutoj mi iras en lernejon.
A Kion vi faras, dum vi estas en lernejo?
B Mi lernas multajn novajn aferojn.
A Ĉu vi ŝatas matematikon?
B Jes, mi ŝatas ĝin pli multe ol lingvojn. Sed plej multe mi ŝatas muzikon.
A Kiam vi revenas hejmen?
B Mi revenas je la dekdua horo.
A Kie vi tagmanĝas? Ĉu en lerneja manĝejo?
B Ne. Hejme mi manĝas bonan manĝon, kiun kuiris mia patrino.
A Kaj poste? Ĉu vi ludas kun geamikoj?
B Jes, sed unue mi devas lerni kaj skribi hejmtaskojn.
A De kiu estas la lernolibroj tie sur la tablo?
B Tio estas miaj lernolibroj kaj lernolibroj de mia fratino.

▼ **Block 20** (sessions 39-40)

Learning goals

- repeat the content from previous lessons (modal verbs, numerals, grammatical endings)

Required didactic materials

- Computer for playing audio

Preparation

- Copies of **M7**
- Copies of **M8**
- Copies of **M9**
- Copies of **M10**
- Copies of **M11**

Activity plan

20 min Hand out Dialog **M6**.

Divide pupils into pairs and ask them to read the dialog and to try to translate it. Ask one pair to read the dialog out loud and to translate it, line by line. Help with the translation, if necessary. Then ask this pair to act out the dialog, without translating it again. If there is time, you can ask other pairs to act out the dialog.

5 min Non-linguistic recreational game

10 min Hand out **M7**. Ask pupils to fill the gaps with the right modal verb.

10 min Hand out **M8**. Ask the pupils to read the sentences and translate them into their national language.

Learners repeat the comparison of adjectives and adverbs. In some cases the prefix **MAL-** is added (**malpli, malplej**).

10 min Break

5 min Non-linguistic recreational game

10 min Hand out **M9**. Ask the pupils to match the sentences with the times.

10 min Hand out **M10**. This is an exercise with the song **Dek boteloj**, which was learned in Lesson 4. Ask pupils to add the missing numbers into the song.

Then sing the song together 2-3 times. In doing so pupils will revise the number related vocabulary.

Assign homework

M7 Dialog

Fill the gaps with the correct verb: {n}.

Mi petas, ĉu vi _____ helpi al mi? – Kompreneble!

Hodiaŭ Marko ne _____ skribi hejmtaskon. Tio plaĉas al li.

Ni havas malnovan aŭton. Ĝi ne funkcias kaj ni ne _____ vojaĝi plu.

Ana ankoraŭ ne _____ dormi. Ŝi ŝatas plu legi la libron.

Mia edzo _____ labori tre longe kiel kelnero.

La sinjoro iras malrapide. Li estas maljuna, li ne _____ iri pli rapide.

Ĉu vi _____ fermi la fenestron? – Mi povas, sed mi ne _____. Estas varme en la ĉambro.

Marko _____ aĉeti kukon por Ana, sed li ne havas sufiĉan monon.

Ivo ne havas tempon por ludi kun mi. Li _____ rapide iri en vendejon kaj aĉeti panon.

M8 Exercise

Translate to your national language.

La unua vendisto estas bona. La dua vendisto estas pli bona ol la unua. La tria vendisto estas la plej bona el ĉiuj.

Mia domo estas malgranda. La domo de Marko estas pli malgranda ol mia. La domo de Julia estas la plej malgranda.

La patrino de Ana kuiras bone. La patrino de Marko kuiras pli bone. Mia patrino kuiras plej bone.

Petro lernas lingvojn rapide. Mi lernas lingvojn pli rapide ol li. Mia fratino lernas lingvojn plej rapide el ni ĉiuj.

Tiu ĉi foto estas bela. La dua foto estas malpli bela. La lasta foto estas la malplej bela.

M9 Exercise

Match the time with the sentences.

7.30	Mi revenas hejmen el la lernejo.
8.00	Post la tagmanĝo mi lernas en mia ĉambro.
12.00	Mi iras en lernejon.
12.30	Mi ludas sur la strato kun geamikoj.
14.00	Mi dormas.
16.00	Mi manĝas hejme tagmanĝon, kiun kuiris mia patrino.
21.00	Mi sidas en lernoĉambro kaj mi aŭskultas la instruiston.

M10 Exercise

Dek boteloj

Dek boteloj pendas sur la mur'

Sed se akcidente falas unu nur, tiam naŭ boteloj pendas sur la mur'.

Naŭ boteloj pendas sur la mur' sed se akcidente falas unu nur,

Tiam ok boteloj pendas sur la mur'.

Ok boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam sep boteloj pendas sur la mur'.

Sep boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam ses boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

_____ boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur,

Tiam _____ boteloj pendas sur la mur'.

Du boteloj pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur, tiam unu botelo pendas sur la mur'.

Unu botelo pendas sur la mur', sed se akcidente falas unu nur, tiam nurodoro restas sur la mur'.

Melody: [YouTube](#)

M11 Homework

Add the correct ending: -j, -n, -jn.

Antaŭ la domo de Marko staras modernaj aŭto _____.

Antaŭ dek minuto _____ venis la patro hejmen.

La botelo _____, kiuj staras sur la tablo en kuirejo, estas miaj.

Donu al mi la grandajn libro _____, kiuj estas tie malantaŭ vi.

Ĉu vi aŭdas mi _____ bone?

Post du horoj la vendisto fermos la vendejo _____.

En lernoĉambro sidas lernanto _____ kaj ili aŭskultas instruisto _____.

Vi havas tre bela _____ okulo _____.

La fotoj, kiuj pendas sur la muro, estas tre bela _____.

Ivo ne komprenas la lastan hejmtasko _____, kiu _____ li ricevis en la lernejo.

Create sentences on the computer. Create 5 sentences every day – translate and write down if the sentence is correct.

▼ Block 21 (sessions 41-42)

Learning goals

- understand the system of correlatives in Esperanto (that these words comprise two parts and that it is possible to build many combinations with the help of few morphemes)
- learn to build first correlatives (combinations of **KI-**, **TI-**, **ĈI-** and **-U**, **-O**, **-A**, **-E**)
- get to know the suffix **-IND-**

Required didactic materials

- Computer for playing audio, magnets

Preparation

- Audios **4, 5**
- Copies of **M12**
- Exercise **M13**
- Exercise **M14**
- Exercise **M15**
- Copies of **M16**
- Exercise **M17**
- Copies of **M18**
- Copies of **M19**

New words

forta = strong

veturi = to go (in a vehicle), to travel

tre = very

ĉiuj = everyone

certe = certainly

jam = already

kosti = to cost

jaro = year

multe = much, a lot

monato = month

bedaŭri = to regret

plena = full

aĉeti = to buy

-ind = the suffix which means "worth -ing", "worthy"

Activity plan

15 min Hand out **M12** and listen to Audio **4**. Read and translate it together. Ask pupils to each read two sentences and to translate them again. When they come to the end of the text, they start from the beginning, this time without translation. The teacher only assists with the correct pronunciation and helps with the translation, if necessary.

5 min Briefly explain the use of the suffix **-IND-** and name some examples.

Hand out **M13**. Help learners to create some words with the suffix **-IND-** and ask them to try to use it in a sentence.

You can point out the word **nedankinde**, used as a polite phrase. As an example, you can quote this small conversation:

- Ĉu vi povas helpi al mi?

- Jes.

- Dankon!

- Nedankinde!

5 min Non-linguistic recreational game

10 min Hand out **M14**. Ask the pupils to think about the meaning of the words with the suffix **-IND-**. Then ask them to create at least 3 sentences that make sense. If you have time, some pupils can read out their results out loud and you can discuss them.

10 min Hand out **M15**. Ask pupils to carefully read the text and translate it into Esperanto. Assign ca. 5 minutes to complete the task. Then ask one of the pupils to read the translation to the class. You can ask others for alternatives and make suggestions. Write the correct translation down on the blackboard.

10 min Break

15 min Hand out Dialog **M16**.

Divide pupils into pairs and ask them to read the dialog and to try to translate it. Ask one pair to read the dialog out loud and to translate it, line by line. Help with the translation, if necessary. Then ask this pair to act out the dialog, without translating it again. If there is time, you can ask other pairs to act out the dialog.

5 min Non-linguistic recreational game

15 min Hand out Dialog **M17**.

With the help of magnets attach the puzzle pieces to the blackboard. Use the puzzle to explain the system of correlatives. Then ask pupils to put together various correlatives and think about their meaning.

Remind pupils of the similarity between the words in **kiu – tiu**, **kie – tie** etc. Now, one new similar word is added to each pair: **kiu – tiu – ĉiu**, **kie – tie – ĉie** etc.

10 min Hand out **M18**. Ask pupils to find out which puzzles fit into which sentences.

Assign homework

Nova aŭto (2-a parto)

- Ĉu ĝi estas ankaŭ forta?

- Ho jes, ĝi estas tre forta.

- Certe ĝi estas multekosta?

- Kompreneble, ĝi estas la plej multekosta el ĉiuj.

- Dankon, bedaŭrinde mi ne aĉetos novan aŭton, ĉar mia malnova aŭto estas la plej malmultekosta el ĉiuj. Mi ankoraŭ veturos per ĝi.

M13 Exercise

Connect words with the ending **-IND-** and make a sentence.

aĉeti	aĉetinda	La ruĝa aŭto estas aĉetinda.
lerni	lerninda	
vidi	vidinda	
danki	nedankinde!	

M14 Exercise

Make meaningful questions. Write them down.

Ĉu Kie Kiam Kiel	la nova filmo Esperanto tiu ĉi libro via kafo la kanto matematiko la letero de Marko la parolo de Ana la manĝo en restoracio la aŭto de via amiko	estas povas esti	vidinda leginda lerninda havinda aĉetinda kuirinda trinkinda manĝinda aŭskultinda kantinda	?
---------------------------	--	---------------------	---	---

M15 Translation exercise

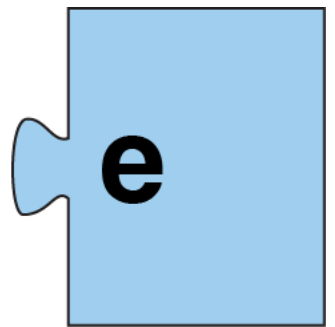
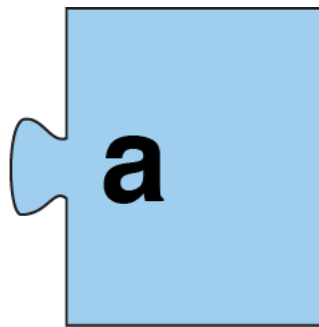
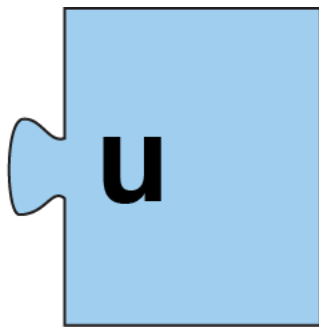
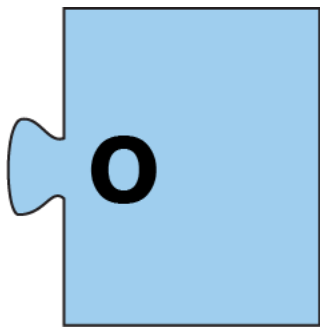
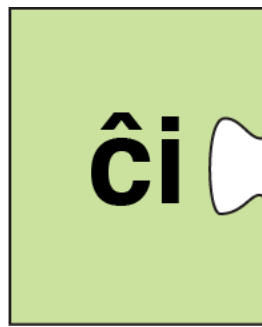
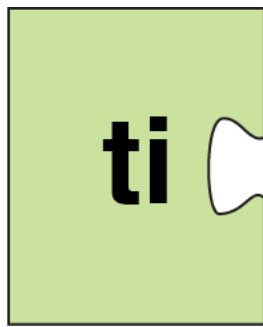
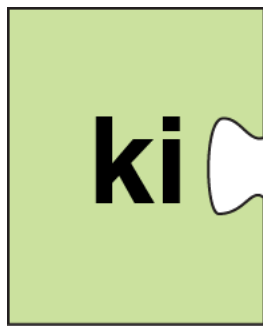
Translate to Esperanto.

The mother asked me where I have all the textbooks. I said they were somewhere in my room. I'm looking for an Esperanto textbook. Where did I put the maths textbook? How will I learn today?

M16 Dialog

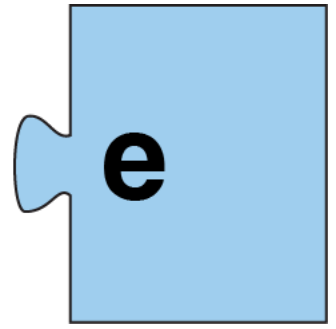
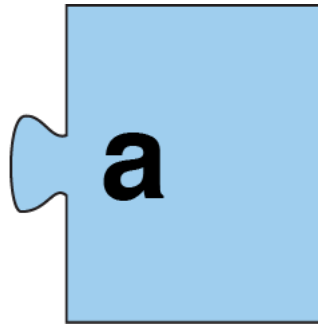
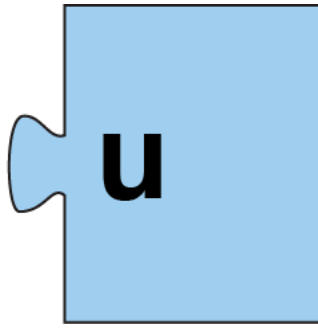
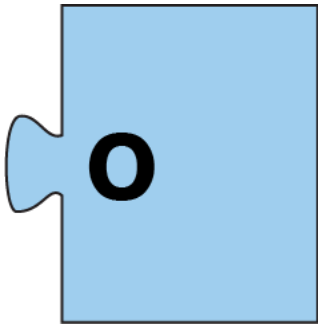
- A** Ĉu vi ŝatas vojaĝi?
- B** Jes, mi multe ŝatas vojaĝi. En ĉi tiu jaro mi volas veturi en Slovakion.
- A** Kiel vi volas veturi?
- B** Per mia aŭto.
- A** Ĉu vi veturos longe de Zagrebo al Slovakio?
- B** Certe, eble kvin horojn.
- A** Kiun urbon vi volas vidi?
- B** Mi volas vidi Bratislavon. Kaj certe ankaŭ Partizánske.
- A** Ho! Ĉu Partizánske estas vidinda?
- B** Kompreneble, ĝi estas bela malgranda urbo. Loĝas tie multaj homoj, kiuj parolas Esperanton.
- A** Mi bedaŭras ke mi ne povas iri kun vi.
- B** Mi aĉetos ion belan por vi.
- A** Dankon! Ĉu vi havas multajn dolarojn?
- B** En Slovakio mi devas havi ne dolarojn, sed eŭrojn.

M18 Exercise

Decide which puzzles fit in the following sentences.

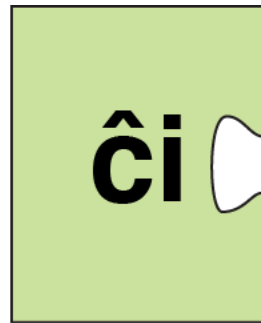
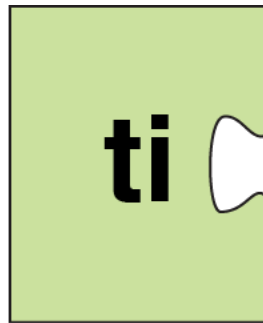
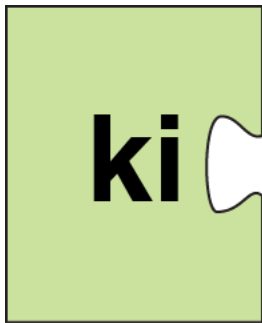
Diru, ki _____ sidas en la kafejo? – Marko kun Ana.

Ki _____ sinjoro staras sur la strato? – Maljuna.

Mi ne volas sidi ti _____. Mi serĉos alian lokon.

Mi ŝatas manĝi vere ĉi _____n.

Ĉi _____j lernantoj sidas kaj skribas.

_____u foto ne plaĉas al Ivo, ĉar ĝi estas malnova.

Marko ne scias, _____e estas liaj lernolibroj.

En la laborejo _____uj sidas kaj laboras, nur mi trinkas kafon.

La kafo por mi devas esti tre varma. Mi ŝatas trinki _____an kafon.

La patrino koleras: “ _____e estas viaj paperoj! En via ĉambro, en kuirejo, sur la tablo...”

M19 Homework

Make a similar sentence. Change the word in bold to a different one.

example:

Multaj homoj en Slovakio parolas la **slovak**an lingvon.

...la Esperantan lingvon.

...la germanan lingvon.

Mi bedaŭras, ke vi forgesis la **libron** hejme.

Sur tiu strato staras **hotelo**.

Kiuj lernantoj **sidas** en la lernejo?

Mi **volas** vojaĝi ien, kie estas belaj urboj.

Mi ne scias, ke Julia **skribis** al mi leteron.

Create sentences on the computer. Create 5 sentences every day – translate and write down if the sentence is correct.

▼ **Block 22** (sessions 43-44)

Learning goals

- learn new correlatives, which have the endings **-AM** and begin with **I-** and **NENI-**
- repeat the already learned affixes
- repeat verbs from previous lessons and use them in sentences

Required didactic materials

- Computer for playing audio

Preparation

- Audio **6**
- Copies of **M20**
- Exercise **M21**
- Exercise **M22**
- Copies of **M23**

Activity plan

5 min

Non-linguistic recreational game

20 min

Hand out **M20**. Play Audio **6** on the computer. Ask pupils to listen carefully and fill in the missing words.

Divide pupils into pairs and ask them to read the dialog and to try to translate it. Ask one pair to read the dialog out loud and to translate it, line by line. Help with the translation, if necessary. Then ask this pair to act out the dialog, without translating it again. If there is time, you can ask other pairs to act out the dialog.

Explain the meaning of the new correlative words: **neniam**, **kiam**, **tiam**. Also add words which begin with **I-**. These words have appeared in previous lessons: **io**, **ie**, **iu** etc. You can use the puzzle with **-AM**, **I-** and **NENI-** to illustrate the use.

10 min

Break

10 min

Hand out **M21**. Divide the learners into groups of 3-4 pupils. Ask them to match the expressions with correlatives.

If you like, you can organize a contest and ask the groups to complete the task as fast as possible. The fastest group wins the contest.

10 min

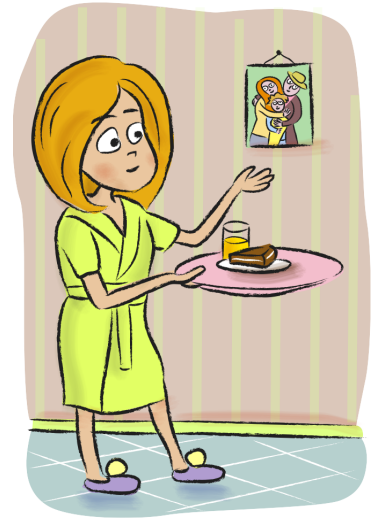
Hand out **M22**. Briefly recapitulate the use of affixes **-IND-**, **MAL-**, **-EJ-**, **RE-**, **-EBL-**, if necessary. Then ask the pupils to fill the gaps with the missing affix. Read the text together and consider the answers.

5 min

Non-linguistic recreational game

Assign homework

- Ana** Saluton, Maja!
- Maja** Saluton, Ana! Mi _____ ke vi venis. Bonvolu eniri!
- Ana** Dankon! Mi _____ neniam vidis ĉi tiun urbon. Vi havas tre belan domon.
- Maja** Ĉi tie estas mia ĉambro. Ĉu mi povas porti por vi sukron?
- Ana** Jes, multan _____. Dum la vojo mi ne trinkis.
- Maja** Mi portis ankaŭ kukon. Ĝi estas ankoraŭ _____, mi faris ĝin antaŭ unu horo.
- Ana** La kuko estas tre bona!
- Maja** Mi ĝojas. Mi skribos por vi sur paperon, kiel oni faras ĝin.
- Ana** _____ estas sur la foto, kiu pendas _____ sur la muro?
- Maja** Tio estas foto de mi, miaj _____ kaj miaj gepatroj.
- Ana** Kiam oni faris tiun ĉi foton?
- Maja** Antaŭ tri jaroj. Tiam mia _____ frato iris la unuan fojon en lernejon.

M22 Exercise

Fill in the blanks with the right element: **-ind-**, **mal-**, **-ej-**, **re-**, **-ebl-**. Each element is to be used twice.

Mi volas jam esti hejme. Ne plaĉas al mi en malsanul_____o.

Ĉu estas io en la boteloj en kuirejo? – Ne, ĉiuj estas_____plenaj.

En sport_____o estas malvarme.

Kiel okazis al vi la akcidento? – La biciklisto ne estis en nokto bone vid_____a.

Marko parolis, ke Vieno estas vizit_____a urbo.

Peter donis manĝon al _____riĉulo, kiu sidis sur la strato.

Mi ne komprenas la hejmtaskon. Mi devas _____legi ĝin.

Ĉu vi povas helpi al mi? – Kompren_____e!

Ivo aĉetis por sia fratino tre leg_____an libron.

Mi malĝojas, ke vi devas jam iri hejmen. Kiam ni _____vidos unu la alian?

M23 Homework

Fill the gaps with the correct verb: **falis**, **okazis**, **kanti**, **redoni**, **forgesi**, **devas**, **dormas**, **bedaŭras**, **aŭskulti**, **rigardas**. Each verb can only be used once. Translate the sentences into your national language.

Vi faris nur unu taskon. Sed vi _____ fari du taskojn.

Mi _____, sed ni ne estas hejme. Ni ĉiuj estas en laborejo.

Kien _____ la libro? – Malantaŭ la skribotablon.

Ĉu mi povas _____ kun vi iun belan kanton?

Ana _____ ĉiam nur amfilmojn.

Tio _____ hodiaŭ en lernejo.

Kiam vi povas _____ al mi la libron?

Mi vere ne scias, kian muzikon _____ Petro.

Je tiu nokta horo mi jam _____.

Kiel vi povis _____ mian nomon?

Create sentences on the computer. Create 5 sentences every day – translate and write down if the sentence is correct.

▼ Block 23 (sessions 45-46)

Learning goals

- repeat numbers by learning to tell the time on a watch
- get to know new correlatives, which end with **EL-**, **-AL** and **-OM**

Required didactic materials

- Computer for playing audio

Preparation

- Audios **7, 8, 9**
- Copies of **M24**
- Exercise **M25**
- Exercise **M26**
- Exercise **M27**
- Copies of **M28**
- Copies of **M29**

New words

dum = while, during

tempo = time

tion = accusative form of "that"; where "that" is the object of the verb, the Esperanto equivalent is tion

vivi = to live

sed = but

kiel = how; as, like

tiun = accusative form of "that one"; where "that one" is the object of the verb, the Esperanto equivalent is tiun

kial = why

ĉar = because, for

kiom = how much

edzo = husband

kie = where

sendi = to send

Activity plan

15 min Hand out the Text **M24** and listen to Audio **7**.

Read and translate it together. Ask pupils to each read two sentences and to translate them again. When they come to the end of the text, they start from the beginning, this time without translation. The teacher only assists with the correct pronunciation and helps with the translation, if necessary.

5 min Hand out **M25**. Ask pupils to read the sentences and connect them with the corresponding time on the clock.

5 min Non-linguistic recreational game

10 min Explain the meaning and use of correlative words, which end with **-EL**, **-AL** and **-OM**. You can create your own puzzle (as in **M19**) to illustrate the use of these endings.

10 min Break

10 min Hand out **M26**. Divide the learners into groups of 3-4 pupils. Ask them to match the expressions with correlatives.

If you like, you can organize a contest and ask the groups to complete the task as fast as possible. The fastest group wins the contest.

10 min Hand out **M27**. Ask pupils to fill the gaps with the right correlatives.

5 min Non-linguistic recreational game

10 min Hand out Dialog **M28**.

Divide pupils into pairs and ask them to read the dialog and to try to translate it. Ask one pair to read the dialog out loud and to translate it, line by line. Help with the translation, if necessary. Then ask this pair to act out the dialog, without translating it again. If there is time, you can ask other pairs to act out the dialog.

Assign homework

Nova aŭto (3-a parto)

Dum li tion diris, li denove rigardis la belan sinjorinon. Sed la vendisto diris:

– Estos pli bone, ke vi ne rigardu tiun ĉi sinjorinon. Ankaŭ ŝi estas tre multekosta. Mi scias, ĉar mi estas ŝia edzo.

M25 Exercise

What's the time? Read the sentences and connect them with the correct time.

Estas la kvina horo.

Estas la dektria horo kaj dudek minutoj.

Estas dek minutoj antaŭ la sesa horo.

Estas kvin minutoj post la kvara horo.

M27 Exercise

Fill the gaps with one of the three words: **kiel, kial, kiom**.

Saluton! Longe mi ne vidis vin. _____ vi fartas? – Bone, dankon.

Julia, _____ vi ne volas iri kun mi en kinejon? – Ĉar mi devas multe lerni.

Sinjoro vendisto, _____ kostas tiu ĉi biciklo? – Ĝi kostas 200 eŭrojn.

_____ vi volas, ke mi fermu la fenestron? – Ĉar estas malvarme en la ĉambro.

Ĉu ni povas unu horon trankvile sidi kaj trinki sukon? – Mi ne scias, _____ da tempo ni havas.

Ĉu vi vojaĝos per aŭto? – Ne, mi volas vojaĝi tiel, _____ vi: per biciklo.

Mi ne komprenas, _____ vi estas kolera. – Mi estas kolera, ĉar vi legis miajn leterojn.

Diru, _____ estas naŭ plus ok? – Dek sep.

_____ vi fariĝis ruĝa? – Mi forgesis mian monon hejme.

_____ oni kuiras tiun ĉi manĝon? – Tre facile. Mi skribos tion al vi sur papero.

- Marta** Saluton, Lucia! Kiel vi fartas?
- Lucia** Saluton, Marta! Mi fartas tre bone, dankon. Kaj vi?
- Marta** Ankaŭ mi bone.
- Lucia** Dum longa tempo mi ne vidis vin. Kie vi nun vivas?
- Marta** Mi ne plu vivas en Ĉeĥio. Jam unu monaton mi vivas kaj laboras en Slovakio.
- Lucia** Ho, interese! Kiel plaĉas al vi via nova laboro?
- Marta** Mi ŝatas ĝin. Ĝi estas pli bona kaj pli interesa ol la malnova laboro.
- Lucia** Tio estas bona. Mia edzo koleras pri mia laboro.
- Marta** Kial?
- Lucia** Ĉar mi devas en ĉiu tago labori tre longe.
- Marta** Kien vi iras?
- Lucia** Mi iras sendi leteron kaj poste trinki kafon. Ĉu vi volas iri kun mi?
- Marta** Kompreneble.
- Lucia** Bone! Ni devas paroli kune pri multaj aferoj, kiuj okazis.

M29 Homework

Match the questions with the answers. Translate into your national language.

Kiom da boteloj staras sur la tablo?	En Zagrebo.
Kie vivis edzino de la vendisto?	Ĉar mi ne konas la respondon.
Kiel Petro volas veturi?	Unu aŭto veturis tre rapide.
Kiel okazis la granda akcidento sur la strato?	Tre multaj.
Kial vi nenion diras?	Per biciklo.

▼ **Block 24** (sessions 47-48)

Learning goals

- repeat the table with correlatives
- understand that some correlatives can be connected with the accusative ending-N

Required didactic materials

- Computer for playing audio, red and green cards

Preparation

- Audio **10**
- Exercise **M30**
- Copies of **M31**
- Copies of **M32**
- Exercise **M33**
- Coloured word cards **M34**
- Copies of **M35**
- Copies of **M36**

Activity plan

10 min Hand out **M30**. Ask pupils to find the word, which is missing. They can choose from three options.

5 min Non-linguistic recreational game

20 min Hand out **M31**. Play Audio **10** on the computer. Ask pupils to listen carefully and fill in the missing words.

Divide pupils into pairs and ask them to read the dialog and to try to translate it. Ask one pair to read the dialog out loud and to translate it, line by line. Help with the translation, if necessary. Then ask this pair to act out the dialog, without translating it again. If there is time, you can ask other pairs to act out the dialog.

Make sure that learners understand the meaning of the text. In case some of the pupils don't understand some of the correlative words you can explain their meaning with the help of the puzzle.

10 min Break

10 min Hand out **M33**. Ask pupils to make questions about the words, marked bold. Make them aware of the importance of the accusative ending **-N**.

If there is time, they can form pairs and ask each other the questions and reply.

10 min Hand out **M34**. Divide pupils into a couple of groups. Explain the rules of the exercise and also make the pupils aware that sometimes the correlatives receive the accusative **-N** ending. Give each group a set of Red and Green Cards. One pupil from each group draws one card from each deck. Then every pupil in the group writes down his or her own sentence containing this correlative and verb. Then, the next pupil draws one card from each group and they all write down their sentences. Continue in this manner until all pupils had the chance to draw the cards. If there is enough time, you can read and compare some of the sentences.

Red cards (correlatives): **kio, kiu, nenion, neniŭ, neniam, ĉiuj, ĉio, ĉiam, tion, iu, iam**

Green cards (verbs): **havas, skribas, legas, forgesas, vidas, montras, demandas, estas, staras**

5 min Non-linguistic recreational game

15 min Recapitulate forms of introduction and greetings. Then divide pupils into pairs and ask them to write their own dialog about meeting someone. They can use different forms of greetings, ask questions about the name, age or the country of the other person or anything else they can think of. You could also write some example sentences on the blackboard as ideas.

Examples:

Kio estas via nomo?

Kiel vi fartas?

Kiom da jaroj vi havas?

De kie vi estas?

Kie vi vivas?

5 min Hand out **M35**. Ask pupils to translate the song and sing it together 2-3 times.

Assign homework

M30 Exercise

Choose the right word.

Sinjoro Rapid demandis la vendiston, _____ (kiel, kiom, kia) kostas la bela ruĝa aŭto.

Mi volas paroli Esperanton _____ (iu, neniam, tiel) bone kiel vi.

Mi koleras, ĉar vi _____ (tio, iel, neniam) fermas la pordon de nia ĉambro.

Ivo ŝatas aŭskulti _____ (tian, ion, iam) muzikon kiel mi.

Post kvar monatoj _____ (ĉiam, ĉiuj, tiam) revenis hejmen.

_____ (Kiu, Kiel, Kial) estas la simpatia sinjorino tie malantaŭe?

Mi ne komprenas, _____ (kial, ĉial, nenial) neniuj venis.

Vi havas tre belan voĉon. Bonvolu kanti _____ (ion, ĉien, io).

Peter ankoraŭ _____ (tie, kiam, neniam) veturis al Parizo.

Malgrandaj infanoj volas manĝi _____ (tiu, ĉion, tial) en ĉambro.

M31 Dialog

- A** Ho, mi ne havas _____ de matematiko.
- B** Pardonu, kion vi diris? Mi ne aŭdis vin.
- A** Mi diris, ke mi forgesis mian lernolibron.
- B** Kiun lernolibron? Ĉu _____?
- A** Ne ĉiujn. Nur tiun, en kiu estas matematikaj taskoj.
- B** Kaj _____ ĝi estas?
- A** Mi ne scias. Eble hejme, ie en mia ĉambro.
- B** Ĉu vi serĉis ĉie?
- A** Kompreneble, sed la libro estas _____.
- B** _____ estas mia lernolibro. Vi povas labori kun ĝi.
- A** Multan dankon!
- B** Ho, ankaŭ mi _____ ion.
- A** Kion?
- B** Lernolibron de Esperanto. Kiel mi legos la novan tekston sen ĝi?
- A** Tiun lernolibron mi havas. Vi povas legi la tekston el ĝi.
- B** Dankon! _____ bone, ke ni sidas kune!

- A** Ho, mi ne havas **lernolibron** de matematiko.
B Pardonu, kion vi diris? Mi ne aŭdis vin.
A Mi diris, ke mi forgesis mian lernolibron.
B Kiun lernolibron? Ĉu **ĉiujn**?
A Ne ĉiujn. Nur tiun, en kiu estas matematikaj taskoj.
B Kaj **kie** ĝi estas?
A Mi ne scias. Eble hejme, ie en mia ĉambro.
B Ĉu vi serĉis ĉie?
A Kompreneble, sed la libro estas **nenie**.
B **Ĉi tie** estas mia lernolibro. Vi povas labori kun ĝi.
A Multan dankon!
B Ho, ankaŭ mi **forĝesis** ion.
A Kion?
B Lernolibron de Esperanto. Kiel mi legos la novan tekston sen ĝi?
A Tiun lernolibron mi havas. Vi povas legi la tekston el ĝi.
B Dankon! **Kiel** bone, ke ni sidas kune!

M33 Exercise

Make questions about the words in bold. Watch out for the accusative ending-N.

La lasta tago de la jaro estis **tre malvarma**. → Kia estis la lasta tago de la jaro?

La geedzoj iris **en la restoracion**. → Kien iris la geedzoj?

Petro trinkis tre bonan kafon en restoracio. →

Kelnero rapide alportis **al Julia** varman kafon. →

Ivo veturis en Slovakion **per aŭto**. →

Sur tiu ĉi strato staras **la plej multekosta** hotelo. →

La instruistino donis al lernantoj **malfacilan taskon**. →

La libro, kiun vi volas aĉeti, kostas **15 eŭrojn**. →

Julia **lernas** novajn lingvojn rapide. →

Je la tria horo mi ludas kun mia malgranda frato. →

Julia estas en malsanulejo, **ĉar ŝi falis**. →

Tra **la pordo** venas miaj geamikoj. →

kio

kiu

nenion

neniu

neniam

ĉiuj

ĉio

ĉiam

tion

iu

iam

havas

skribas

legas

forgesas

vidas

montras

demandas

estas

staras

Jomo: Ĉu vi volas min?

Ho, kion vi faras? demandas nun Marko.

Mi legas la libron, mi lernas la lingvon.

Ĉu kun mi vi venos al kafo amika?

Vi trinkos la kafon, parolos kun mi.

Mi dankas, ho Marko, mi ŝatas la kafon,
se ĝi estas bona, se ĝi estas varma.

Mi tre ŝatas sidi kun vi en la ĉambro,
sed nun mi ne povas, mi diras al vi.

Melody: esperantofre.com

M36 Homework

Complete the sentences

Ki _____ el tiuj du libroj estas pli facila?

Ti _____ filmon mi rigardis jam antaŭ kvar jaroj. Ĝi ne estas bona.

Ki _____ estas la letero, kiun Ana skribis al mi? Mi serĉas ĝin jam du horojn.

Ne ĉio, ki _____ oni diras, estas vero.

Ĉu vi ne vidis, ke la sinjorino falis? Kial vi nen _____ faris?

Ki _____ kantojn vi ŝatas aŭskulti? – Novajn.

Ki _____ ni revidos unu la alian? – Post unu monato.

Oni diras, ke en urbocentro oni malfermos plian vendejon. Ĉu t _____ estas vero?

Neni _____ vi havas tempon por iri kun mi en kinejon!

Ĉu vi ne koleras, ke vi nun devas vivi en alia urbo? – Ne. T _____ estas la vivo.